

19/03/2025

Παραδόθηκε η αναστηλωμένη εκκλησία της Αγίας Παρασκευής στο Κάτω Βαρώσι

/ [Επικαιρότητα](#)

Σε μια σεμνή τελετή, κατάμεστη από Βαρωσιώτες, Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους, παραδόθηκε την Τετάρτη (19/3) από την Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά, μετά την ολοκλήρωση των εργασιών αναστήλωσής της, η [εκκλησία της Αγίας Παρασκευής που βρίσκεται στο Κάτω Βαρώσι](#).

Όλοι οι ομιλητές μίλησαν για την σημαντική εργασία της Τεχνικής Επιτροπής στη διάσωση των πολιτιστικών μνημείων σημειώνοντας ότι το έργο αυτό στέλνει ένα μήνυμα ειρήνης και συμφιλίωσης ενώ διαβεβαίωσαν για τη συνεχή στήριξή τους, σημειώνοντας ότι έργα όπως το σημερινό, εμβαθύνει την εμπιστοσύνη ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Το έργο χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την ευθύνη υλοποίησης είχε το Γραφείο του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP).

Στην ομιλία του, ο Ελληνοκύπριος συμπρόεδρος της Επιτροπής, Σώτος Κτωρής, είπε ότι η διάσωση της εκκλησίας, η οποία έφθασε κάποια στιγμή στα όρια της ολοκληρωτικής κατάρρευσης, «αποτελεί μια βαθιά συμβολική στιγμή για όλους», ιδιαίτερα για όσους την κουβαλούν στην μνήμη και στην καρδιά τους. «Αποτελεί ουσιαστικά και μία πράξη σεβασμού προς τις γενιές που την γνώρισαν και την θυμούνται», είπε χαρακτηριστικά.

Ταυτόχρονα, συνέχισε, είναι και «μήνυμα ειρήνης, ένα σύμβολο συμφιλίωσης» και μια υπόμνηση ότι τα μνημεία της Κύπρου δεν θα πρέπει να αντικρίζονται ως σύμβολα διχόνοιας και αντιπαλότητας, αλλά το κάθε μνημείο της Κύπρου «αποτελεί αναπόσπαστη ψηφίδα του μωσαϊκού τη κοινής μας πολιτιστικής κληρονομιάς».

«Η διάσωση κάθε εκκλησίας, κάθε τζαμιού, και κάθε μνημείου που κουβαλά την ιστορία αυτού του τόπου, συμβάλλει στην οικοδόμηση ενός μέλλοντος όπου η πολιτιστική κληρονομιά δεν θα διαχωρίζει, αλλά θα ενώνει τους ανθρώπους», συνέχισε.

Πρόσθεσε ότι στο πλαίσιο αυτής της συλλογιστικής η Επιτροπή εργάζεται «για να συμφιλιώσουμε το παρελθόν με το μέλλον επενδύοντας στο όραμα μιας Κύπρου που τιμά τις ρίζες της, και που ταυτόχρονα οικοδομεί γέφυρες ειρήνης και συμφιλίωσης για το μέλλον».

Έχουμε υποχρέωση απέναντι στην ιστορία αυτού του τόπου αλλά και έναντι των μελλοντικών γενιών να διασώσουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά, είπε και επεσήμανε ότι τα μέλη της Επιτροπής, Τουρκοκύπριοι και Ελληνοκύπριοι, στέλνουν το μήνυμα ότι «η συμφιλίωση δεν είναι μια αφηρημένο έννοια, αλλά μια πραγματικότητα που χτίζεται πέτρα-πέτρα, μνημείο-μνημείο, με αμοιβαίο σεβασμό, ειλικρινή συνεργασία και κοινό όραμα».

Ο Τουρκοκύπριος συμπρόεδρος Αλί Τουντζάι ανέφερε ότι η Επιτροπή εργάζεται για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, εκκλησίας και τζαμιά, οποιοδήποτε μνημείο πολιτιστικής κληρονομιάς εμπίπτει στην αρμοδιότητα της επιτροπής.

Όλη αυτή η προσπάθεια υποστηρίζει επίσης τη δημιουργία μεγαλύτερης εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο κοινοτήτων, είπε.

Ο κ. Τουντζάι είπε ότι ζούσε κοντά στην περιοχή της Αγίας Παρασκευής. «Αυτός ο χώρος είναι επίσης μέρος της κοινής μας κληρονομιάς», ανέφερε ο Τ/κ συμπρόεδρος της Επιτροπής και διαβεβαίωσε ότι θα συνεχίσει να παρέχει υποστήριξη προς τις νέες γενιές «και να προστατεύσουμε την κοινή μας κληρονομιά».

Από την πλευρά του, ο Στέφαν Σιμόσα, υπεύθυνος για το Κυπριακό στο γραφείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο, είπε ότι η Επιτροπή στηρίζει την εργασία της Τεχνικής Επιτροπής σημειώνοντας «πρέπει να συνεχίσουμε να χτίζουμε γέφυρες».

Ο Επικεφαλής του Γραφείου του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για την

Ανάπτυξη (UNDP) στην Κύπρο Jakhongir Khaydarov, είπε ότι το UNDP είναι πολύ περήφανο που συμμετέχει στην αποκατάσταση μιας από τις πολύ όμορφες εκκλησίες της Αγίας Παρασκευής. «Γνωρίζετε ότι η εντολή μας στην Κύπρο είναι να στηρίξουμε την συμφιλίωση των δύο κοινοτήτων και τελικά την επανένωση του νησιού», ανέφερε και πρόσθεσε, «πρέπει να βρούμε τρόπους για τις δύο κοινότητες να συνεργαστούν και είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε το έργο στο μέλλον» και να διαφυλαχθεί η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά για τις επόμενες γενιές.

Ο Εκπρόσωπος της Αποστολής Καλών Υπηρεσιών του ΟΗΕ Philippe Baudin-Auliac αναφέρθηκε στις χθεσινές εξελίξεις στη Γενεύη, όπου η Τεχνική Επιτροπή έλαβε την εντολή για την αποκατάσταση των κοιμητηρίων στην Κύπρο. Κάλεσε όλους στην εκδήλωση να διαδώσουν το έργο των 12 τεχνικών επιτροπών.

Ιστορία της εκκλησίας

Οι πληροφορίες σχετικά με τον ναό είναι ελάχιστες. Ορισμένα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά που διατηρούνται στη δομή της εκκλησίας υποδηλώνουν ότι ο αρχικός ναός χτίστηκε αρχικά κατά τον 16ο αιώνα. Στη συνέχεια, υπέστη διάφορες επεμβάσεις και εκτεταμένες ανακατασκευές κατά τους επόμενους αιώνες, έως και τον 20ό αιώνα.

Από την αρχική μεσαιωνική φάση του ναού διατηρείται η ημικυκλική αψίδα του ιερού καθώς και πιθανώς τμήμα του βόρειου τοίχου. Το παράθυρο στο κέντρο της αψίδας του ιερού που φέρει αναγεννησιακά χαρακτηριστικά του 16ου αιώνα. Επίσης, δεν είναι γνωστό πότε και υπό ποιες συνθήκες κατέρρευσε ο αρχικός ναός. Κατά την Οθωμανική περίοδο, ο ναός ανακατασκευάστηκε με ακανόνιστους λίθους, ενώ αρχιτεκτονικά μέλη του αρχικού κτίσματος φαίνεται πως ενσωματώθηκαν στη νέα του δομή. Μετά την πρώτη ανακατασκευή του ναού, η οροφή πιθανώς κατέρρευσε, οδηγώντας σε μια τρίτη οικοδομική φάση. Στη φάση αυτή κατασκευάστηκαν οι εγκάρσιες καμάρες, οι οποίες στηρίζουν τη σημερινή μορφή στέγης, η οποία αποτελείται από ξύλινες δοκίδες, σανίδωμα και επικάλυψη με κεραμίδια.

Κατά τον 19ο αιώνα, ο ναός επεκτάθηκε προς τα δυτικά. Για την επέκταση, κατεδαφίστηκε ο δυτικός τοίχος και αντικαταστάθηκε με εγκάρσια καμάρα, στην οποία στηρίχτηκε η στέγη και προεκτάθηκε προς τα δυτικά.

Κατά την τελευταία οικοδομική φάση, που χρονολογείται στον 20ο αιώνα, κατασκευάστηκε το καμπαναριό με εκλεκτικιστικά μορφολογικά στοιχεία, χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου. Την ίδια περίοδο, πιθανώς πραγματοποιήθηκε μια στυλιστική αναδιαμόρφωση των όψεων του ναού, δημιουργώντας, με κονίαμα, επιφανειακά, πλαίσια και προεξέχουσες ακμές, προσδίδοντας στο ναό μια νεοκλασική όψη, κατά τα πρότυπα της εποχής.

Με εξαίρεση την αρχική φάση του από την οποία διατηρείται μόνο η αψίδα του ιερού, ο ναός ήταν σε όλες του τις φάσεις επιχρισμένος, δεδομένου ότι ήταν δομημένος με ακανόνιστους λίθους, ενώ τεκμηριώνεται και από το σωζόμενο επίχρισμα σε 2 διαδοχικά στρώματα, το πρώτο με επεξεργασία (πικούνιασμα), ώστε να δεχτεί το δεύτερο.

Κατάσταση ναού πριν τις επεμβάσεις

Λόγω της τρωτότητας της στέγης, εξαιτίας της ξύλινης κατασκευής της, καθώς και της εγκατάλειψης για 50 χρόνια, ο ναός είχε περιέλθει σε σχεδόν ερειπωμένη κατάσταση. Ορισμένα στοιχεία της στέγης, όπως δοκίδες, τμήματα σανιδώματος και μερικά κεραμίδια, διατηρήθηκαν, παρέχοντας πολύτιμα δεδομένα για την ορθή αποκατάστασή της. Ωστόσο, η φθορά τους είχε αφήσει το εσωτερικό του ναού εκτεθειμένο στις καιρικές συνθήκες.

Η διαβροχή και η διείσδυση του νερού στις τοιχοποιίες είχαν προκαλέσει την αποκόλληση μεγάλου μέρους του επιχρίσματος, το ξέπλυμα και την απομάκρυνση του συνδετικού κονιάματος, καθώς και την κατάρρευση τμημάτων της δυτικής επέκτασης του ναού.

Η απουσία κουφωμάτων άφηνε το εσωτερικό του ναού εκτεθειμένο σε βανδαλισμούς.

Έργο αποκατάστασης Ναού από την Τεχνική Επιτροπή Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Η μελέτη τεκμηρίωσης και αποκατάστασης του ναού ανατέθηκε σε διεπιστημονική ομάδα μελετητών. Οι επεμβάσεις περιλάμβαναν την ανακατασκευή της στέγης και των τοιχοποιιών που είχαν καταρρεύσει. Στις υπόλοιπες τοιχοποιίες έγιναν εκτεταμένες εργασίες για την αποκατάσταση της φέρουσας ικανότητας και της συνοχής τους. Στη συνέχεια έγινε νέο επίχρισμα στις εξωτερικές και εσωτερικές επιφάνειες, αφού πρώτα καθαρίστηκαν τα βανδαλιστικά γκράφιτι. Τα επιφανειακά ψευδοπεριθυρώματα, πλαίσια και προεξέχουσες ακμές που είχαν διαμορφωθεί τον 20ού αιώνα από κονίαμα ως στυλιστική αναδιαμόρφωση των όψεων του ναού δεν αποκαταστάθηκαν εκτός από το πλαίσιο με το ψευδοαέτωμα στη δυτική θύρα, το οποίο σώζεται άρτιο, ως μαρτυρία αυτής της φάσης του ναού.

Μετά την απομάκρυνση του χώματος από το δάπεδο του ναού, αποκαλύφθηκαν τμήματα του δαπέδου από κυπριακό γυψομάρμαρο, τα οποία συντηρήθηκαν. Από τις υπόλοιπες επιφάνειες, απομακρύνθηκε το επιφανειακό χρώμα και τοποθετήθηκε χαλίκι. Η επίστρωση με χαλίκι επιτρέπει τη χρήση του χώρου, αφήνοντας την υγρασία από το έδαφος να εκτονωθεί, μετριάζοντας έτσι το φαινόμενο της ανερχόμενης υγρασίας στους τοίχους του ναού. Τέλος, τοποθετήθηκαν νέα κουφώματα σε όλα τα ανοίγματα του ναού.

Το έργο της Τεχνικής Επιτροπής κατόρθωσε να διασώσει το μνημείο από πλήρη κατάρρευση, διατηρώντας το ως πολύτιμο πολιτιστικό αγαθό για τον λαό της Κύπρου. Κατά την υλοποίηση του έργου, τεκμηριώθηκαν με ακρίβεια όλες οι εργασίες που πραγματοποιήθηκαν στο μνημείο. Παράλληλα, η προγενέστερη τεκμηρίωση, η οποία περιλάμβανε αποτύπωση, ιστορική ανάλυση και φωτογραφική καταγραφή, διασφαλίζει τη δυνατότητα περαιτέρω έρευνας τόσο για τον ναό όσο και για την ευρύτερη περιοχή των Βαρωσίων.

(Πηγή: ΚΥΠΕ)